

REPUBLIKA HRVATSKA
Ministarstvo znanosti i
obrazovanja

Program učenja hrvatskoga jezika, povijesti i kulture
za azilante i strance pod supsidijarnom zaštitom radi
uključivanja u hrvatsko društvo

Program učenja hrvatskoga jezika, povijesti i kulture
za azilante i strance pod supsidijarnom zaštitom radi
uključivanja u hrvatsko društvo te utvrđivanja načina
i uvjeta njegove provedbe

Publikacija Program učenja hrvatskoga jezika, povijesti i kulture za azilante i strance pod supsidijarnom zaštitom radi uključivanja u hrvatsko društvo - Program učenja hrvatskoga jezika, povijesti i kulture za azilante i strance pod supsidijarnom zaštitom radi uključivanja u hrvatsko društvo te utvrđivanja načina i uvjeta njegove provedbe pripremljena je u okviru projekta „Integracija azilanata i stranaca pod supsidijarnom zaštitom u hrvatsko društvo, obrazovanje i priprema za uključivanje u tržište rada“ financiranog iz Fonda za azil, migracije i integraciju (AMIF - *The Asylum, Migration and Integration Fund*).

Sadržaj ove publikacije isključiva je odgovornost **Ministarstva znanosti i obrazovanja** te ne predstavlja nužno stajalište Europske unije.

Sadržaj

UVOD 4

- 0.1. Osnovni podaci o programu 4
- 0.2. Struktura programa 5
- 0.3. Pristupi i procjenjivanje 6
- 0.4. Kadrovski uvjeti 8

1. Cjelina: Hrvatski u svakidašnjici 9

- 1. Opći ciljevi 9
- 2. Ishodi učenja 10
- 3. Sadržaji poučavanja i učenja 11

2. Cjelina: Hrana i piće 13

- 1. Ciljevi 13
- 2. Ishodi učenja 13
- 3. Sadržaji poučavanja i učenja 14

3. Cjelina: Brojevi i vrijeme 16

- 1. Ciljev 16
- 2. Ishodi učenja 16
- 3. Sadržaji poučavanja i učenja 17

4. Cjelina: Osobine i zdravlje 19

- 1. Ciljevi 19
- 2. Ishodi učenja 19
- 3. Sadržaji poučavanja i učenja 20

5. Cjelina: Odijevanje i kupovanje 22

1. Ciljevi 22
2. Ishodi učenja 22
3. Sadržaji poučavanja i učenja 23

6. Cjelina: Stanovanje i kretanje 25

1. Ciljevi 25
2. Ishodi učenja 25
3. Sadržaji poučavanja i učenja 26

7. Cjelina: Posao i slobodno vrijeme 28

1. Ciljevi 28
2. Ishodi učenja 28
3. Sadržaji poučavanja i učenja 29

8. Cjelina: Priroda i okoliš 31

1. Ciljevi 31
2. Ishodi učenja 31
3. Sadržaji poučavanja i učenja 32

Literatura 35

UVOD

0.1. Osnovni podaci o programu

Ovaj program, nazvan H1, namijenjen je učenju hrvatskoga jezika, povijesti i kulture za azilante i strance pod supsidijarnom zaštitom radi uključivanja u hrvatsko društvo te utvrđivanja načina i uvjeta njegove provedbe. Cilj učenja hrvatskoga kao inoga jezika je, uz međukulturno umijeće, osposobljenost za usmeno i pisano sporazumijevanje na hrvatskome jeziku radi života i rada u Republici Hrvatskoj. Znanje hrvatskoga kao inoga jezika, i to stranoga, odraslim osobama koje se uključuju u hrvatsko društvo jedna je od *ključnih kompetencija* koje trebaju steći kako bi poboljšale svoje mogućnosti porastom osobne pokretljivosti i zapošljivosti, mogućnošću ravnopravnoga i kritičkoga pribavljanja informacija, korištenja izvorima znanja i dr.

Ovladavanje ovim programom ne pretpostavlja prethodno dosegnut određen stupanj školovanja. Velik broj očekivanih polaznika govori različitim jezicima koji se tipološki razlikuju od hrvatskoga, posebno prozodijski, a uglavnom se služe i drukčijim vrstama pisma koje nisu utemeljene na latinici i često nisu ni fonemska. Uz to su njihova obilježja, posebice dob, životne okolnosti i ostalo različiti pa će nastavne skupine nužno biti vrlo heterogene. Stoga se pretpostavlja da će ovladavanje hrvatskim biti dulje i teže nego u polaznika hrvatskoga kao inoga jezika koji su završili srednju školu i žele se uključiti u hrvatski obrazovni sustav.

0.1.1. Razina znanja

Na uspjeh u ovladavanju stranim jezikom djeluje puno toga (obilježja materinskoga jezika, ostalih jezika kojima tko vlada, okolnosti učenja, motivacije, pojedinčeva obilježja). Vrlo je bitan utjecaj afektivnih čimbenika, posebice u situacijama u kojima se mogu naći azilanti i stranci pod supsidijarnom zaštitom. Samo pohađanje programa ne jamči postizanje neke od razina određene Zerojem (engl. CEFR). Stoga se završetkom programa stječe razina H1.0, što omogućuje najosnovniju komunikaciju na hrvatskome jeziku. To znači da je razina pretpostavljenoga znanja koje bi se moglo dosegnuti nakon završetka programa otprilike A1.0 prema Zeroju. Moguće je da pojedini polaznici programa (primjerice oni koji vladaju srodnim europskim jezicima) nakon završetka programa postignu razinu višu od predviđene (A1.1), no jedan dio to najvjerojatnije neće uspjeti.

0.1.2. Trajanje programa i broj sati

Očekivano trajanje programa je od četiri mjeseca do devet mjeseci, ovisno o broju sati tjedno, ali i drugim okolnostima. Zbog svega navedenoga u 0.1. nije moguće točno navesti broj sati koji će polaznicima programa biti potreban za ovladavanje hrvatskim jezikom. Najmanji ukupan broj sati je 280, što znači mjesečno barem 30 sati za devetomjesečni program.

Preporučuje se da nastava bude najmanje tri puta tjedno barem po dva školska sata. Tjedno bi to bilo 6 do 7 sati inojezičnoga hrvatskoga, kraticom HIJ.

Prva cjelina je obvezna i za nju je potreban najveći broj sati, ukupno 70, jer je ona uvod u hrvatski i ne pretpostavlja se nikakvo znanje hrvatskoga, ni riječi, ni izdvojenih glasova, niti poznavanje pisma. Ovo je iznimno važno jer između polaznika i učitelja uglavnom neće postojati ni jedan zajednički jezik sporazumijevanja.

Opći ciljevi ostvaruju se i svim ostalim cjelinama, npr. razumljivo izgovarati riječi i neraščlanjene kraće rečenice. Za druge cjeline najmanji broj sati je 30.

0.2. Struktura programa

Program hrvatskoga jezika sastoji se od osam cjelina koje je potrebno obraditi tako da se ostvaruju u svakoj od jezičnih djelatnosti. U svakoj cjelini najprije se donose opći ciljevi, zatim ishodi u svakoj od četiriju jezičnih djelatnosti (slušanje, čitanje, govorenje, pisanje). Na kraju su dodani međukulturni sadržaji koji su posebno izdvojeni. Struktura svake cjeline navedena je u (1).

(1) 1. Ciljevi

2. Ishodi učenja

- 2.1. Slušanje
- 2.2. Govorenje
 - 2.2.1. Govor
 - 2.2.2. Razgovor
- 2.3. Čitanje
- 2.4. Pisanje
- 2.5. Međukulturnost

3. Sadržaji poučavanja i učenja

- 3.1. Najčešće riječi
- 3.2. Najčešći izrazi

Ciljevi nisu navedeni u cjelini, nego služe poučavateljima kao smjernice te se mogu proširivati drugim sadržajima s obzirom na ciljeve cijeloga programa odnosno uključivanje azilanaata u hrvatsko društvo. Nakon njih slijede sadržaji poučavanja i učenja, i to najčešće riječi i najčešći izrazi, pri čemu navedeni popis ne navodi iscrpno rječnik kojim je potrebno ovladati niti je potrebno da polaznici nauče sve navedene riječi. Oni su poučavateljima ponajprije smjernica o stupnju složenosti jezičnih izraza kojima polaznici trebaju ovladati u primanju i proizvodnji.

0.2.1. Cjeline

Ukupno je osam cjelina, od kojih je prva obvezna, a ostale se mogu birati prema potrebama polaznika. Navedene su u (2).

(2)

- I. Hrvatski u svakidašnjici
- II. Hrana i piće
- III. Brojevi i vrijeme
- IV. Osobine i zdravlje
- V. Odijevanje i kupovanje
- VI. Stanovanje i kretanje
- VII. Posao i slobodno vrijeme
- VIII. Priroda i okolina

Redoslijed cjelina – Preporučeni redoslijed cjelina naveden u (2) može se promijeniti ako za to postoje razlozi, a to se odnosi i na riječi te izraze, osim prve, obvezne cjeline.

Broj i sastav tema u sklopu cjeline – Ako su pristupnici dobro ovladali programom, moguće je dodati i druge teme koje se na navedene prirodno nadopunjavaju, posebno ako prilike to zahtijevaju, tj. može ih se proširivati i mijenjati njihov redoslijed prema želji i potrebama polaznika i procjeni voditelja programa ili ustanove. To se posebno odnosi na teme iz hrvatske kulture i kulture iz koje polaznici dolaze.

0.3. Pristupi i procjenjivanje

Ovladavanje hrvatskim kao inim jezikom podrazumijeva postupno razvijanje sposobnosti slušanja i razumijevanja usmenih poruka, sposobnost pravilnoga izgovora glasova, riječi i rečenica hrvatskoga jezika u govornome međudjelovanju i govornoj proizvodnji, sposobnost čitanja i razumijevanja riječi, rečenica i kraćih tekstova, kao i sposobnost primjene osnovnih pravopisnih pravila hrvatskoga jezika u pisanju riječi, rečenica i kraćih poruka.

0.3.1. Poučavanje

Tijekom poučavanja učitelji hrvatskoga trebaju:

- govoriti razgovijetno i vrlo polako, koristeći se vrlo jednostavnim i čestim riječima
- govoriti s duljim stankama između rečenica da bi slušatelji razabrali značenje
- govoriti i s uporabom različitih neverbalnih obilježja: mimika, geste, intonacija, boja glasa...
- čitati kratke obavijesne tekstove vrlo polako, glasno i razgovijetno, s duljim stankama.

Ako polaznici i dalje dobro ne razumiju njihov govor, treba praviti kratke stanke između govornih riječi (riječi izgovaranih jednim naglaskom, npr. a sin ga je -> asingaje), kako bi ih polaznici stigli obraditi. Jednako tako potrebno je ponavljati i parafrazirati rečeno služeći se neverbalnim obilježjima, ali pazeći na međukulturnost.

Kako razvoj prijamnih jezičnih vještina (slušanja i čitanja) uključuje stvaranje pretpostavki, dopunjavanje i biranje, tehnike i strategije potrebne i izvan nastave stranih jezika, polaznike treba poticati da nepoznate riječi i izričaje prvo pokušaju razumjeti primjenom postojećega znanja, konteksta i uz pomoću strategija za razumijevanje. Treba im i zadavati zadatke za samostalni rad u skladu s opisanim poučavanjem, koji će poticati podjednak razvoj svih jezičnih djelatnosti.

Treba poticati polaznike na traženje pomoći tijekom poučavanja i učenja u situacijama u kojima ne razumiju riječi, izraze, ne mogu slijediti poučavanje ili im ono ne odgovara, a to se odnosi i na traženje pomoći u svakidašnjim komunikacijskim situacijama kada do njih dođe.

0.3.2. Učenje

Polaznici se trebaju služiti prikladnim strategijama kako bi mogli:

- zamoliti sugovornika da govori sporije ili glasnije
- tražiti pomoć zbog nerazumijevanja govorenoga izraza
- tražiti objašnjenje nepoznate riječi ili izraza
- zamoliti sugovornika da ponovi govoreni izraz ili da ga napiše kako bi ga razumjeli
- pronalaziti rješenja u izvannastavnim situacijama kako bi rješavali zadatke i zadaće s nastave
- snalaziti se u svakidašnjim situacijama unatoč ograničenom jezičnom znanju.

0.3.3. Gramatika

Gramatičko znanje proizlazi iz jezične uporabe, gramatiku ne treba posebno poučavati niti inzistirati na gramatičkim pojmovima. Treba je, koliko je to moguće, neizravno poučavati za ostvarivanje prikladne komunikacije. Primjerice, prezentski oblik konkretnih glagola koji se želi polaznika naučiti sustavno se vježba na prototipnim primjerima koji ne smiju biti izvan konteksta.

Drugim riječima, pri obradi gramatike treba izbjegavati suvišnu uporabu metajezika i umjesto toga treba poticati polaznike da uoče i zatim prepoznaju nove gramatičke strukture. S vremenom će ih oni razvrstati te na posljetku i usustaviti. Tako će polaznici razmišljajući, rješavajući probleme i primjenjujući ono čime su već ovladali sami stvoriti novo znanje.

Materijali za učenje hrvatskoga jezika, posebno izvorni, trebaju biti prilagođeni znanju polaznika. Kada zbog autentičnosti teksta budu sadržavali i gramatičke jedinice kojima inojezični polaznici ne trebaju ovladati na proizvodnoj razini, dovoljno je da ih polaznici prepoznaju u kontekstu i razumiju njihovu ulogu.

Nikako se ne bi smjele ispisivati paradigme, navoditi primjeri izvan konteksta, nizati odstupanja od pojedinih pravila, poučavati definicije jezične pojavnosti. Gramatika se ne bi trebala poučavati na književno-umjetničkim tekstovima zbog njihove sintaktičke složenosti i višeznačnosti.

0.3.4. Nastavni materijali

Važno je naglasiti da ovaj program ne nalikuje uobičajenim tečajevima jezika, jezično znanje služi po najprije za ovladavanje novim znanjem potrebnim za snalaženje u novoj sredini. Stoga je govorna komunikacija polazište, korisni izrazi uče se kao cjeline, izgovor se treba vježbati u svakoj cjelini i uz svaku temu, posebno treba raditi na onome što onemogućava razumijevanje u konkretnoj situaciji ili konkretnome tekstu.

Polaznike treba izlagati jednostavnim izrazima i jednostavnim obavijesnim tekstovima. Treba se što više koristiti autentičnim materijalima iz različitih medija, kartama pojedinih mjesta, rasporedima, reklamama, letcima, plakatima... Veliku ponudu takvih materijala nudi Internet gdje se mogu naći različiti tekstovi, govoreni i pisani (npr. oglasi za posao, oglasi za stanove, obrasci za ciljanu skupinu...). Jako je važna vizualna sastavnica jezika koja uključuje i izradu takvih materijala s polaznicima na satu, posebno za predstavljanje rezultata pojedinačnoga i skupnoga rada (poster, plakati...). Tijekom učenja i poučavanja prema ovome programu, kao što je navedeno u prethodnom poglavlju, svakako treba izostaviti poučavanje na književnoumjetničkim tekstovima zato što oni pripadaju složenijim i složenim vrstama tekstova (složena sintaksa, višeznačnost...).

0.3.5. Procjenjivanje jezičnog znanja

Tijekom svake jezične cjeline potrebno je pratiti napredak u svim jezičnim djelatnostima da bi se utvrdio stupanj njihove ovladanosti: slušanja, govorenja, čitanja i pisanja. Vrijednovanje ishoda učenja treba provjeravati tako da načini, oblici i sadržaj provjeravanja odgovaraju načinima, oblicima i sadržajima poučavanja i samostalnoga rada polaznika; zadaci usmene i pismene provjere mogu i moraju sadržavati lingvističko-metodičke predloške na kojima su polaznici bili poučavani u ovladavanju svim jezičnim djelatnostima. Dakle, preporučuje se samo formativni oblik vrjednovanja. Za procjenjivanje jezičnoga znanja za ovladanost ovim programom potrebno je oblikovati kriterije procjene na temelju navedenih ishoda.

0.3.6. Međukulturnost

Osnovno međukulturno znanje omogućuje što brže i nesmetano uključivanje u hrvatsku kulturu, kao i europsku, posebno Europske unije, te je potrebno to znanje uskladiti sa stupnjem jezičnog znanja azilanta i stranaca pod supsidijarnom zaštitom. Budući da u pojedinim slučajevima neće biti ni jednoga drugoga zajedničkog jezika kojim bi se moglo poučavati hrvatsku kulturu u najširem smislu te riječi, trebat će jezično prilagoditi sadržaje kako nepoznavanje jezika ne bi onemogućilo pokazivanje stečenog znanja barem na razini prepoznavanja i razumijevanja.

0.4. Kadrovski uvjeti

Program učenja hrvatskoga jezika, povijesti i kulture za azilante i strance pod supsidijarnom zaštitom radi uključivanja u hrvatsko društvo može izvoditi osoba koja sukladno Pravilniku o stručnoj spremi i pedagoško-psihološkom obrazovanju učitelja i stručnih suradnika u osnovnom školstvu (Narodne novine, broj 47/1996. i 56/2001.) i Pravilniku o stručnoj spremi i pedagoško-psihološkom obrazovanju nastavnika u srednjem školstvu (Narodne novine, broj 1/1996. i 80/1999.) ispunjava uvjete za izvođenje nastave hrvatskoga jezika u osnovnim i srednjim školama.

1. Cjelina

Hrvatski u svakidašnjici

1. Opći ciljevi

Opći ciljevi prve cjeline bit će zastupljeni u svim cjelinama, a navedeni su pod brojem **(3)**.

(3) Uočiti izgovorne jedinice hrvatskoga jezika.

- Prepoznati imena, svoja (kad ih izgovaraju govornici hrvatskoga) i ostalih u skupini.
- Prepoznati i razumjeti riječi i skupine riječi hrvatskoga jezika.
- Prepoznati i izdvojiti glasove hrvatskoga jezika.
- Razumjeti razgovijetan polagani govor.
- Moći ponoviti glasove i riječi.
- Razumljivo izgovarati riječi i neraščlanjene kraće rečenice.
- Prepoznati slova hrvatskoga pisma.
- Osvijestiti odnos latiničke abecede i ostalih pisama; glasovna abeceda.
- Usporediti hrvatski i materinski glasovni sustav i način pisanja.
- Čitati i pisati tiskana i pisana slova.

1.1. Ciljevi povezani s temom I. cjeline – Hrvatski u svakidašnjici

- Mogu razumjeti i rabiti, razgovijetno i polako, osnovne riječi, izraze i obrasce povezane s pozdravljanjem i upoznavanjem u svakidašnjoj komunikaciji.
- Mogu imenovati potrebne osobe i predmete: članove obitelji i osobe s kojima se svakog dana sreću, npr. *učitelj, prodavač, susjed, policajac, službenik*.
- Mogu tražiti pomoć pri pisanju, čitanju, izgovoru i razumijevanju pojedinih riječi ili izraza, npr. *Kako se kaže? Što znači? Kako se piše? Možete li ponoviti?*
- Mogu oblikovati jednostavna pitanja i davati kratke odgovore.
- Mogu izraziti osnovne potrebe, mogu od nekoga nešto tražiti i nekome nešto dati.
- Mogu se ispričati i prihvatiti ispriku, zahvaliti (se), složiti se, mogu zatražiti pomoć.

2. Ishodi učenja

Navode se ishodi učenja za svaku jezičnu djelatnost, kao i međukulturnu sposobnost. Ovo su samo prijedlozi koji se mogu nadopunjavati ovisno o potrebama polaznika.

2.1. Slušanje

- Mogu razumjeti svakidašnje pozdrave i komunikacijske obrasce, npr. *Ja sam, zovem se, recite, izvolite...*
- Mogu prepoznati i razumjeti jednostavna pitanja o sebi i drugima, npr. *Kako se zovete? Odakle ste? Što radite? Što ste po zanimanju?*
- Mogu izdvojiti osnovne osobne podatke kada se govori polako, razgovijetno i s duljim stankama, npr. prepoznati ime i prezime, ime mjesta, zemlje...

2.2. Govorenje

- Mogu dovoljno razgovijetno govoriti tako da ih slušatelji razumiju.
- Mogu oblikovati jednostavna pitanja i davati kratke odgovore.
- Mogu izraziti osnovne potrebe.
- Mogu od nekoga nešto tražiti i nekome nešto dati.
- Mogu se ispričati i prihvatiti ispriku, zahvaliti (se), složiti se, mogu zatražiti pomoć.

2.2.1. Govor

- Mogu izreći podatke i izdvojene izraze o sebi.
- Mogu razgovijetno izgovoriti svakidašnje izraze pri susretu i na odlasku.
- Mogu razgovijetno imenovati osobe i uporabne predmete.
- Mogu se ispričati i zahvaliti: *Žao mi je. Oprostite. Hvala. Hvala lijepa. Hvala Vam.*
- Mogu se prikladno obratiti: *Gospodine. Gospođo. Profesorice. Doktore. Sestro.*

2.2.2. Razgovor

- Mogu sudjelovati u razgovoru postavljajući jednostavna pitanja i odgovarajući na njih.
- Mogu oblikovati i razumljivo izgovoriti jednostavna pitanja i kratke odgovore pri osobnim susretima, npr. *Kako ste? Dobro sam.*
- Mogu izraziti osnovne potrebe i zatražiti pomoć u komunikaciji: *Trebam... Molim Vas...*
- Mogu zatražiti pomoć sugovornika zbog nerazumijevanja riječi ili brzine govora: *Molim, ponovite.*

2.3. Čitanje

- Mogu prepoznati u tekstu osnovne podatke povezane s temom.

- Mogu prepoznati u tekstu riječi na koje treba dati osobne podatke, npr. *spol, datum rođenja, prebivalište*.
- Mogu prepoznati i razumjeti jednostavne svakidašnje riječi, izraze i jednostavna pitanja i tvrdnje.
- Mogu razumjeti kratke vremenske prognoze u novinama popraćene ilustracijama.

2.4. Pisanje

- Mogu u nekoliko jednostavnih rečenica predstaviti sebe i druge.
- Mogu napisati jednostavna pitanja i kratke odgovore na pitanja.
- Mogu napisati jednostavne rečenice koje se odnose na izražavanje osnovnih potreba.

2.5. Međukulturnost

- Mogu razumjeti i komunikacijski i kuturološki primjereno upotrijebiti razgovorne obrasce pri susretanju, npr. *Možete li mi.. Oprostite, gdje je...*
- Mogu odrediti kome se treba obratiti s *Vi*, a komu s *ti* i kako se to predlaže ili dogovara.
- Mogu odrediti koje su teme kada prikladne (npr. *vrijeme*) odnosno nisu prikladne za razgovor (*politička stajališta, financije*).

3. Sadržaji poučavanja i učenja

3.1. Najčešće riječi

- dan, noć, jutro, večer, podne, prije podne, poslijepodne
- gospodin, gospođa
- olovka, penkala, flomaster, kreda, računalo, telefon
- učitelj i učiteljica, prodavač i prodavačica, susjed i susjeda, policajac i policajka, službenik i službenica, profesor i profesorica, liječnik i liječnica, (medicinska) sestra
- žena, muškarac, muž, sin, kćerka, dijete/djeca, obitelj, brat, sestra, rođak, djed, baka, unuk, unuka
- dijelovi namještaja, posuđe
- naočale, torba, novčanik, kišobran
- olovka, papir, predmeti iz učionice
- žedan, gladan, umoran, bolestan, sretan, tužan
- dokumenti, osobna iskaznica, putovnica
- lijepo, sunčano, oblačno, kišovito
- kada, zašto, kako/kakvo, koliko, što
- sada, kasnije, sutra, danas, jučer
- oženjen, udana

3.2. Najčešći izrazi

- *Hvala. Molim. Dobar dan. (Dobro jutro. Dobra večer.) Laku noć.*
- *Kako si?/ Kako ste? Dobro. Loše. Tako-tako.*
- *Izvoli. /Izvolite. Oprosti. /Oprostite. Molim Vas / te.*
- *Hvala. Da, jesam. Ne, nisam. Ništa, ništa. Da, hvala. Ne, hvala. Dobro, a Vi?*
- *Ja sam..., Ti si..., On je..., Ona je..., On se zove..., Ovo je...*
- *Ovo je ... Tamo je Stavite ovdje!*
- *Kako se zoveš? Kako se zovete? Odakle si? Odakle ste?*
- *Ne razumijem. Možete li ponoviti? Kako se kaže ...? Kako se piše? Što znači ...?*
- *Govorite sporije. Molim, ponovite... Ne volim... Volim...*
- *Kako ste?/Kako si? Dobro sam. Umoran sam. Nisam dobro. Loše sam. Odlično. Tako-tako.*
- *Molim Vas/te... Zna li... Možete li /možete li mi... Možeš li? Možemo li biti na ti?*
- *Oprosti/Oprostite. Gdje je... Što je... Kako je... Koliko je...*
- *Kakvo je vrijeme?*
- *Trebam... Želim... Slažem se. Ne slažem se.*
- *Žao mi je. Oprostite. Hvala. Hvala lijepa. Hvala Vam.*
- *Jeste li oženjeni/ udani? Imate li djecu? Je li to Vaša obitelj?*
- *Pada kiša. Pada snijeg.*

2. Cjelina

Hrana i piće

1. Ciljevi

Razumjeti i rabiti osnovne riječi, izraze i obrasce koji su povezani s hranom i pićem prilikom obroka, kupovine i pripremanja hrane.

2. Ishodi učenja

2.1. Slušanje

- Mogu prepoznati i razumjeti najčešće vrste hrane i pića.
- Mogu razumjeti osnovno o obrocima, pripremi i nabavljanju hrane, npr. *Morate oprati. Trebate kuhati 10 minuta. Nemamo ribu.*
- Mogu razumjeti obavijesti o sastavu i svojstvima hrane i pića, npr. *Vruće je. Ima alkohola.*

2.2. Govorenje

- Mogu razgovijetno proizvesti riječi i izraze koji su česti i potrebni u hrvatskome te one koji su važni u prehrani polaznika.
- Mogu uspješno izgovarati česte riječi u kojima se nalaze glasovi koji su teški polaznicima.
- Mogu razgovijetno i jasno izreći što žele, moraju ili ne smiju jesti i piti.

2.2.1. Govor

- Mogu proizvesti osnove riječi i izraze povezane s temom, posebno one u kojima se nalaze polaznicima teški glasovi odnosno riječi, npr. *šećer, grožđe, hladnjak, štednjak, peći, čaša, žličica, vruće...*

2.2.2. Razgovor

- Mogu oblikovati jednostavna pitanja i odgovore povezane s temom, npr. *Jeste li gladni? Jako sam gladan.*

2.3. Čitanje

- Mogu prepoznati nazive za prehrambene proizvode u trgovini, cijene, rok trajanja, sastav hrane, kratice za osnovne mjere.
- Mogu prepoznati natpise u trgovini, pekarnici, na reklamama, oglasima itd.
- Mogu prepoznati osnovne namirnice od kojih su napravljena jela u jelovniku.

2.4. Pisanje

- Mogu prepisati upute ili jednostavne recepte za pripremanje hrane, posebice s teškim riječima, npr. *Skuhati mlijeko, staviti šećer...*
- Mogu zapisati osnovne namirnice i njihove količine za kupovinu, npr. *2 kilograma jabuka, 3 banane.*

2.5. Međukulturnost

- Mogu opisati tipično doba dana kada se jede, što se jede, gdje se jede, tko je prisutan.
- Mogu opisati hranu koja se tradicionalno jede u Hrvatskoj.
- Mogu usporediti svoje i hrvatske prehrambene navike.
- Mogu usporediti običaje pri kupovini i plaćanju u svojoj zemlji i u Hrvatskoj.
- Mogu prepoznati dijalektne izraze u kraju gdje žive.

3. Sadržaji poučavanja i učenja

3.1. Najčešće riječi

- voće, povrće, meso
- šećer, sol, ulje, papar, ocat
- voda, čaj, kava, sok, vino, mlijeko, jogurt
- kruh, tjestenina, riža, salata, juha, kolač, čokolada, torta
- stol, hladnjak, štednjak, kuhinja, sudoper
- trgovina, prodavaonica, dućan, tržnica, restoran
- kafić, gostionica, mesnica, pekara, pekarnica
- slano, slatko, gorko, kiselo, ljuto
- toplo, vruće, hladno
- kuhati, peći, kupiti, baciti
- kuhar i kuharica, prodavač i prodavačica, konobar i konobarica
- doručak, ručak, večera

3.2. Najčešći izrazi

- *Molim vas! Želim... Dajte mi: čašu vode, kilogram jabuka, pola kruha, mlijeko.*
- *Kakvo je ovo meso? Ima li svinjetine? Ima li govedine? Je li ljuto?*
- *Što je u ovome jelu? Kakvo je ovo jelo?*
- *Želite li pečena jaja? Ne, više volim kuhana.*

- *Imate li kruha? Je li svjež? Molim kilogram krumpira. Molim dvije mrkve.*
- *Žedna sam. Žedan sam.*
- *Želite li još? Hvala, ne mogu više. Sita sam. Sit sam. Dosta mi je.*
- *Jedem kod kuće. Idem doma na ručak.*
- *Gdje mogu kupiti...? Koliko košta?*
- *Izvolite! Hvala! Ne, hvala. Ne mogu.*
- *Hoću još malo. Ne, hvala. Hvala, ne bih više. Ne bih, hvala. Ne želim. Ne mogu. Ne jedem... Alergičan sam na...*
- *Živjeli! U zdravlje! Dobar tek!*
- *Uzmite! Baci to! Baci to u smeće.*

3. Cjelina

Brojevi i vrijeme

1. Ciljevi

Imenovati glavne i redne brojeve do tisuću (1000).

Razumjeti i izreći broj jedinica (glavni broj) i redosljed stvari (redni broj), cijenu, sate i datume.

Imenovati dane u tjednu, mjesece u godini, godišnja doba, doba dana.

Naučiti važne telefonske brojeve, posebno brojeve za hitne pozive.

2. Ishodi učenja

2.1. Slušanje

- Mogu razumjeti glavne i redne brojeve, cijene, sate i datume.
- Mogu razumjeti obavijesti kada se što održava, npr. *Nastava počinje u 10.00 sati.*
- Mogu razumjeti izrečeno vrijeme (na kolodvoru, u tramvaju, na radiju...), npr. *Sada je 6 sati i 15 minuta.*

2.2. Govorenje

- Mogu sudjelovati u jednostavnim razgovorima o dnevnom rasporedu i vremenu događaja.

2.2.1. Govor

- Mogu razgovijetno izgovarati brojeve, cijene, sate, godine, datume, telefonske brojeve.
- Mogu govoriti o sebi: koliko imaju godina (koliko godina imaju članovi njihove obitelji ili prijatelji), kada se bude, kada idu na fakultet/posao, kada doručuju, ručaju, večeraju.
- Mogu izreći u koje se vrijeme ili u koje doba dana što događa, npr. *Budim se u sedam. Početak je u pet popodne.*

2.2.2. Razgovor

- Mogu pitati ili odgovoriti koliko je sati, kolika je cijena čega, koliko tko ima godina.
- Mogu odgovoriti na pitanje o vremenima, npr. kada se što događa i dogovoriti vrijeme susreta, npr. *Vidimo se u sedam.*

2.3. Čitanje

- Mogu prepoznati i razumjeti podatke iz rasporeda javnih priredbi ili s plakata gdje i kada se što održava.

2.4. Pisanje

- Mogu napisati jednostavne rečenice o svojem dnevnom rasporedu, o vremenu i najdražem godišnjem dobu, npr. *Volim ljeto. Ujutro idem na čaj.*
- Mogu napisati kratke obavijesti o nekom događanju (npr. datum i vrijeme proslave rođendana), npr. *Dođite u 18.00 sati.*
- 2.5. Međukulturnost
- Mogu prepoznati valutu: kuna, lipa.
- Mogu prepoznati telefonske brojeve: policija 192, vatrogasci 93, hitna pomoć 94, opći broj 112.
- Mogu usporediti novčanice, brojeve, načine pisanja datuma u svome jeziku i kulturi i u Hrvatskoj.
- Mogu usporediti odnos prema vremenu u Hrvatskoj i u svojoj zemlji, kašnjenje, prerani dolazak u goste.

3. Sadržaji poučavanja i učenja

3.1. Najčešće riječi

- minuta, sat, dan, tjedan, mjesec, godina
- nedjelja, ponedjeljak...
- jutro, prijepodne, podne, poslijepodne
- večer, ponoć, noć, ujutro, u podne, na večer, u ponoć, po noći, noću
- prije, poslije; danas, jučer, sutra
- sada, tada, nikada, kada?
- katkada, često, rijetko, uvijek, obično, onda, rano, kasno...
- proljeće, ljeto, jesen, zima
- ljeti, u jesen, zimi, u proljeće
- siječanj, veljača, ožujak...
- dva i petnaest, pola deset, devet i trideset
- kasniti, žuriti, čekati, stići, otići, doći na vrijeme

3.2. Najčešći izrazi

- *Koliko je sati? Deset sati i petnaest minuta. Pola deset. Pet minuta do deset sati...*
- *U koliko sati je sastanak? Kada je sastanak? Ideš na koncert?*
- *Kad ideš u grad?*
- *Dođi na vrijeme! Budi točan!*
- *Imam sastanak.*
- *Koliko košta?*
- *Koliko imaš godina?/Koliko imate godina?*
- *Žurim. Kasnim! Pričekaj!*
- *Perem se. Umivam se. Tuširam se. Idem spavati. Budim se u sedam.*
- *U podne je ručak. Radim ...*
- *Samo trenutak! Samo malo. Doći ću za 5 minuta.*
- *Radno vrijeme je od ... do ...*
- *Kada počinje? Kada završava?*

4. Cjelina

Osobine i zdravlje

1. Ciljevi

Opisati nečiji izgled i imenovati dijelove tijela, npr. *visok, nizak, mlad; ruka, noga, glava, lice...*

Izraziti raspoloženje i osjećaje te osobine, npr. *sretan, umoran, bolestan; dobar, drag, opasan.*

Opisati svoje i tuđe zdravstveno stanje i tegobe (*boli me glava/bole me noge*).

2. Ishodi učenja

2.1. Slušanje

- Mogu razumjeti osnovne riječi za dijelove tijela i jednostavne rečenice o izgledu i stanju osobe, npr. *On ima smeđu kosu. Jako je sretna.*
- Mogu razumjeti pitanja i upute bolničkoga osoblja kada govore sporo, s ponavljanjima, bez uporabe stručnih izraza, npr. *Otvorite usta.*

2.2. Govorenje

- Mogu izraziti osjećaje i raspoloženje te jednostavnim riječima opisati svoje i tuđe zdravstvene tegobe.

2.2.1. Govor

- Za sebe i druge osobe mogu izraziti osjećaje i raspoloženje, probleme i zdravstveno stanje, npr. *Jako sam tužan. Ona je bolesna.*
- Mogu jednostavnim riječima liječniku opisati svoje zdravstvene probleme i probleme članova svoje obitelji, npr. *Boli me noga. Dijete boli trbuh. Ne spava dobro...*

2.2.2. Razgovor

- Mogu razumjeti sugovornikova pitanja o svojem stanju i raspoloženju i odgovoriti na njih, npr. *Kako ste danas? Jeste li bolje?*
- Mogu doznati osnovno o sugovornikovu stanju i prikladno reagirati, npr. *Lijepo izgledaš danas. Hvala.*
- Mogu bolničkome osoblju jednostavnim riječima opisati svoje zdravstvene tegobe i tegobe drugih, npr. *Boli me ruka, Dijete boli trbuh...* i mogu doznati kako ih liječiti.

2.3. Čitanje

- Mogu razumjeti jednostavne opise osoba, vanjski izgled, osnovne osobine i stanja (*dobar, sretan, tužan, zadovoljan*).
- Mogu prepoznati upute za uporabu lijekova, npr. *Dvije tablete dnevno*.

2.4. Pisanje

- Mogu u nekoliko jednostavnih rečenica i s čestim riječima opisati sebe i druge osobe.
- 2.5. Međukulturnost
- Mogu prepoznati običaje povezane s neverbalnom komunikacijom (posebno sastavnicu tjelesne komunikacije: rukovanje, doticanje, tapšanje, blizina sugovornika).
- Mogu se služiti prikladnim odgovorima i reakcijama, npr. *Nazdravlje!* (kada netko kihne).
- Mogu usporediti svoje i tuđe običaje o zdravlju, raspoloženjima.
- Mogu razumjeti i opisati osnovno o zdravstvenome sustavu, osiguranju, načinima ostvarivanja osiguranja, prosječnom vremenu čekanja.
- Mogu prepoznati prosječne i granične vrijednosti, npr. *temperature, visine, težine*.

3. Sadržaji poučavanja i učenja

3.1. Najčešće riječi

- visok, nizak, mlad, star, simpatičan
- smeđe oči, plava kosa, kratka/duga kosa; brada, brkovi, naočale
- svijetlo, tamno, boje
- umoran, pospan, sretan, zdrav, bolestan
- bolnica, ambulanta, ljekarna
- liječnik, liječnica, medicinska sestra
- recept, uputnica, nalaz
- lijek, sirup, tablete, kapi, zavoj
- prehlada, gripa, alergija

3.2. Najčešći izrazi

- *Visok je. Mršava je. Ima dugu kosu. Nosi naočale. Ima lijepe oči.*
- *Kako se osjećate? Što Vas boli? Što Vam je?*

- *Imam temperaturu. Kolika Vam je temperatura?*
- *Vrti mi se. Zima mi je. Hladno mi je. Vruće mi je.*
- *Prehlađen sam. Kašljem. Kišem.*
- *Boli me zub. Boli ga glava. Nije mi dobro. Bolesan sam. Ne vidim dobro.*
- *Imate upalu uha.*

5. Cjelina

Odijevanje i kupovanje

1. Ciljevi

Imenovati i opisati osnovne odjevne predmete, njihov sastav, boje, namjenu.

Služiti se prikladnim izrazima pri kupovini uporabnih predmeta u mjesnim trgovinama.

Opisati različitu obuću, materijale i namjenu.

2. Ishodi učenja

2.1. Slušanje

- Mogu razumjeti osnovne riječi za odjeću, osnovne boje i obuću.
- Mogu prepoznati i razumjeti nazive različitih predmeta za svakidašnju uporabu.

2.2. Govorenje

- Mogu opisati svoju i tuđu odjeću.
- Mogu opisati izgled različitih uporabnih predmeta, npr. *veliki šampon, malo ogledalo, plastična crvena vrećica.*

2.2.1. Govor

- Mogu nabrojiti što sve trebaju kupiti.
- Mogu objasniti za što se nešto upotrebljava (ako ne znaju naziv predmeta).

2.2.2. Razgovor

- Mogu pitati za podatke o predmetima koje žele kupiti (veličina, sastav, boja), npr. *Kakva je haljina? Imate li smeđe cipele?*
- Mogu odgovoriti na pitanja prodavača tijekom kupovine, npr. *Ne trebam veći broj.*
- Mogu tražiti zamjenu jer im je ponuđeno ili kupljeno neprikladno, npr. *Ovo ne radi. Trebam manji broj.*
- Mogu objasniti kako žele platiti, npr. *Želim platiti gotovinom.*

2.3. Čitanje

- Mogu razumjeti jednostavne opise vrste, sastava i namjene odjeće i obuće, npr. *100% pamuk. Ne sušiti.*
- Mogu pročitati i razumjeti cijene te osnovne obavijesti i natpise u trgovinama, npr. *Rasprodaja. Popust 30%.*

2.4. Pisanje

- Mogu u nekoliko jednostavnih rečenica opisati svoj i tuđi način odijevanja, npr. *Imam dugu suknju. Nosim kapu.*
- Mogu napisati jednostavnim rečenicama što im treba ili što žele, npr. *Trebam nove cipele.*
- Mogu napisati popis za kupovinu.

2.5. Međukulturnost

- Mogu prepoznati simbole kojima se označavaju upute o uporabi i održavanju predmeta.
- Mogu prepoznati vrste trgovina (male trgovine, trgovački lanci, specijalizirane trgovine).
- Mogu se snaći u kupovini i odabrati način plaćanja.
- Mogu tražiti zamjenu kupljenoga.
- Mogu odabrati prikladan način odijevanja za pojedine prigode i ustanove.

3. Sadržaji poučavanja i učenja

3.1. Najčešće riječi

- crvena, plava, žuta, zelena...; crna, bijela, siva
- novo, staro, potrgano, rabljeno
- pamuk, lan, vuna, svila, sintetika, elastin
- drveno, stakleno, plastično
- kaput, pidžama, šal, šešir, marama, rukavice, naočale, nakit
- papuče, čarape, cipele, čizme, sandale
- košulja, hlače, jakna, vesta, kaput
- haljina, suknja, kravata, odijelo
- grudnjak, spavaćica, gaće, majica
- prati, sušiti
- šampon, sapun, pasta za zube, toaletni papir, deterdžent, maramice
- četka, češalj, pelene, bočica

- kutija, vrećica, tuba, paket, kutijica, boca
- gotovina, kartica, račun
- otvoreno, zatvoreno, stanka
- polica, red, blagajna, garderoba, sniženje/popust
- vikend, radni dan

3.2. Najčešći izrazi

- *Sviđa mi se. Ne sviđa mi se. Više volim...*
- *Haljina je premala. Hlače su prevelike. Majica je prekratka. Trebam veći broj.*
- *Imate li drugu boju. Trebam drugu veličinu.*
- *Kako plaćate? Imate li sitno? Još nešto? Izvolite ostatak. Zadržite ostatak. U redu je.*
- *Platiti gotovinom, na rate, karticom...*

6. Cjelina

Stanovanje i kretanje

1. Ciljevi

Upoznati različite vrste stanovanja i stambenih prilika.

Upoznati različita mjesta i građevine u gradu i selu.

Naučiti nazive za različite prostorije i dijelove zgrade i okućnice.

Upotrijebiti izraze za različite vrste kretanja i prijevozna sredstva.

Imenovati različite putne dokumente.

2. Ishodi učenja

2.1. Slušanje

- Mogu razumjeti osnovne nazive za prijevozna sredstva, ustanove, građevine.
- Mogu pratiti kratke upute kako doći do određenog odredišta, pješice ili javnim prijevozom, npr. *Holdajte ravno.*
- Mogu razumjeti izraze i upute povezane s prijevoznim sredstvima, npr. *Autobusna postaja je lijevo.*

2.2. Govorenje

- Mogu pitati za smjer.
- Mogu se koristiti javnim prijevozom.
- Mogu zatražiti osnovne informacije o redu vožnje, kupiti kartu.

2.2.1. Govor

- Mogu opisati svoj stambeni prostor, npr. *Imam mali stan. Nemam dvorište.*
- Mogu opisati put kojim svakog dana prolaze, npr. *Idem ravno do škole.*
- Mogu dati kratku uputu kako doći do cilja ili gdje se što nalazi, npr. *Idite desno.*

2.2.2. Razgovor

- Mogu odgovoriti na jednostavna pitanja o načinima stanovanja, udaljenostima i kretanju između dvije točke, npr. *Da, lijevo je škola.*
- Mogu voditi jednostavan razgovor o stambenim uvjetima, npr. *Živiš li ti u kući?*
- Mogu odgovoriti na pitanja o putnim dokumentima, npr. *Imate li kartu?*

2.3. Čitanje

- Mogu razumjeti natpise na građevinama i ustanovama, npr. *bolnica, policija.*
- Mogu razumjeti obavijesti o dolasku i odlasku javnoga prijevoza, npr. *Polazak vlaka.*
- Mogu razumjeti podatke na putnoj karti, npr. *2. peron, 3. kolosijek.*
- Mogu razumjeti kratke, jednostavno napisane upute kako stići od točke A do točke B, npr. *Idite ravno do trgovine.*

2.4. Pisanje

- Mogu napisati adresu.
- Mogu opisati svoj stambeni prostor, npr. *Imam sobu, kuhinju i kupaonicu. Živim na katu.*

2.5. Međukulturnost

- Mogu platiti prijevoz i snaći se u putovanju javnim prijevozom (tko otvara vrata, gdje se čeka, gdje se ulazi, dolazi li vlak na vrijeme...).
- Mogu prepoznati najčešće prometne znakove.
- Mogu usporediti tipične načine stanovanja i putovanja u svojoj zemlji i u Hrvatskoj.

3. Sadržaji poučavanja i učenja

3.1. Najčešće riječi

- kuća, stan; soba, kuhinja, kupaonica, zahod, WC
- prizemlje, podrum, kat, lift
- dvorište, vrt; balkon, terasa, drvarnica
- prolaz, stube, stubište, krov
- trg, ulica, park
- škola, crkva, džamija, policija, pošta, banka
- auto, autobus, bicikl, motor, avion, vlak, brod
- vozna karta, mjesečni/godišnji pokaz, (osobna) iskaznica, popust

- povratna karta, jednosmjerna karta
- izlaz, ulaz, peron, kolosijek
- putovnica, viza, garantno pismo, potvrda
- lijevo, desno, ravno, na sjever/jug/istok/zapad, jugoistočno, sjeverozapadno

3.2. Najčešći izrazi

- *Kupaonica je desno. To je na drugom katu.*
- *Lift ne radi.*
- *Ići/putovati autobusom. Voziti se autom.*
- *otvoriti/zatvoriti vrata*
- *Putujem u... Idem... Volim šetati.*
- *Gdje se nalazi... Kako mogu doći...? Imate li...? Gdje je...?*
- *Stanujem u... Živim u....*
- *Kada polazi vlak? Kada dolazi autobus? Koja je cijena karte?*
- *Skrenite lijevo /desno. Prijeđite cestu. Idite ravno.*
- *Vlak stiže u 5. Čime ćeš putovati? S kim ćeš putovati?*

7. Cjelina

Posao i slobodno vrijeme

1. Ciljevi

Razumjeti i rabiti riječi i izraze povezane s različitim vrstama svakidašnjih obveza, poslova i zanimanja. Opisivati različite djelatnosti kojima se tko bavi u slobodno vrijeme. Kratkim i jednostavnim rečenicama odgovoriti na pitanja o školovanju, interesima, dosadašnjem radnom iskustvu.

2. Ishodi učenja

2.1. Slušanje

- Mogu razumjeti nazive za različita zanimanja.
- Mogu razumjeti pitanja o zanimanju i završenoj školi, o poslovima koje znaju ili žele raditi.
- Mogu razumjeti kratka objašnjenja što se može, smije ili ne smije činiti u pojedinim prostorima i ustanovama.
- Mogu razumjeti jednostavne tekstove o nečijim aktivnostima u slobodno vrijeme.

2.2. Govorenje

- Mogu oblikovati jednostavna pitanja o potrebnome za služenje različitim aktivnostima.
- Mogu izreći osnovne podatke o poslu: posao, radno vrijeme, plaća.

2.2.1. Govor

- Mogu reći osnovne informacije o tome što ih zanima, čime se bave.
- Mogu dogovoriti razgovor za posao.
- Mogu jednostavnim riječima izraziti planove za slobodno vrijeme (izleti i sport).

2.2.2. Razgovor

- Mogu voditi jednostavnije razgovore u vezi s poslom.
- Mogu voditi razgovor povezan s uslugama pojedinih ustanova (*poslati pismo, podići novac...*)
- Mogu razgovarati o tome što tko voli raditi u slobodno vrijeme, što ga zanima.

2.3. Čitanje

- Mogu u novinama pronaći različite obavijesti o utakmicama, kinu, izletima.
- Mogu razumjeti kraće rečenice o nečijim hobijima i interesima.
- Mogu razumjeti i prepoznati podatke iz jednostavnoga oglasa za posao, npr. *Traži se prodavač.*

2.4. Pisanje

- Mogu ispuniti obrasce osobnim podacima za članstvo, naloge za plaćanje u banci ili pošti.
- Mogu napisati kratke obavijesne tekstove o tome što tko radi u slobodno vrijeme.
- Mogu oblikovati jednostavna pitanja o potrebnim dokumentima.

2.5. Međukulturnost

- Mogu usporediti hrvatski način života i život u svojoj zemlji.
- Mogu prepoznati i navesti najvažnije ustanove važne za svakidašnji život.
- Mogu razgovarati o vrstama zaposlenja, uvjetima rada i financijskim obvezama (*plaća, porez, zdravstveno osiguranje*).
- Mogu usporediti sustave obrazovanja u svojoj zemlji i u Hrvatskoj.

3. Sadržaji poučavanja i učenja

3.1. Najčešće riječi

- putovnica, karta, viza, potvrda, obrazac, dokument, ugovor, račun, uplatnica
- pismo, omotnica, marka
- ploča, natpis
- telefon, mobitel, računalo
- banka, pošta, policija, bolnica, trgovački centar
- prodavač i prodavačica, čistač i čistačica, kuhar i kuharica, vozač i vozačica, policajac i policajka
- Zavod za zapošljavanje, Centar za socijalni rad, Ministarstvo unutarnjih poslova (MUP)
- posao, vrsta zaposlenja, radno vrijeme, plaća, zarada
- oglas za posao
- vrtić, tečaj, učilište, večernja škola, fakultet

3.2. Najčešći izrazi

- *Mogu sporo pisati.*
- *Završio sam... Radio sam kao...*
- *Što točno znači? Što da napišem ovdje?*
- *Kakvo je radno vrijeme?/ Radno vrijeme je predugo. Taj posao nije za mene.*
- *Mogu li razgovarati s... Trebam gospodina ... Molim Vas (osobu)...*
- *Poštovani... Dragi... S poštovanjem... Pozdrav...*
- *Što ste po zanimanju? Radite li? Gdje radite? Imate li dokumente?*
- *Što ste završili? Koju ste školu/fakultet završili?*
- *Čime se bavite?/U slobodno vrijeme volim... Kad imam vremena... Sviram gitaru.*
- *Kolika je plaća?*
- *po tjednu, radnim danom, ponedjeljkom... subotom, nedjeljom, vikendom.*

8. Cjelina

Priroda i okoliš

1. Ciljevi

Razumjeti i rabiti osnovne geografske pojmove, riječi i iskaze kojima se imenuje flora i fauna iz najbližega okoliša u jednostavnim i kratkim tekstovima.

2. Ishodi učenja

2.1. Slušanje

- Mogu razumjeti osnovne nazive za pojmove iz prirode, npr. *planina, rijeka*.
- Mogu razumjeti nazive za osnovne biljne i životinjske vrste iz najbližega okoliša.
- Mogu razumjeti kratak opis okoliša, npr. *Idite do rijeke, prijeđite most*.

2.2. Govorenje

- Mogu jednostavnim rečenicama opisati svoj okoliš.

2.2.1. Govor

- Mogu imenovati i opisati biljke i životinje koje susreću u prirodi, u Hrvatskoj i u svojoj zemlji.
- Mogu imenovati prirodne pojave, npr. *grom, vodopad, jezero*.

2.2.2. Razgovor

- Mogu razgovarati o životinjama, npr. *Imali smo krave. Želim psa*.
- Mogu oblikovati kratke odgovore i pitanja o prirodi i okolišu.
- Mogu odgovoriti na jednostavna pitanja o obilježjima okoliša svoje zemlje, npr. *Ima li tvoja zemlja more?*

2.3. Čitanje

- Mogu razumjeti jednostavne i kratke tekstove povezane s temom.
- U tekstu mogu prepoznati i razumjeti osnovne riječi i iskaze kojima se opisuje okoliš.
- Mogu razumjeti upute povezane s okolišem i životinjama, npr. *Ne bacati hranu. Pazi, oštar pas. Ne gaziti po travi*.

2.4. Pisanje

- Mogu opisati jednostavnim iskazima svoj i najbliži okoliš.
- Mogu napisati kratke tekstove o životinjama i o prirodi.

2.5. Međukulturnost

- Mogu opisati obilježja sela i grada i razgovarati o njima.
- Mogu usporediti životinje iz svoje zemlje i iz najbližega okoliša.
- Mogu odabrati prikladne načine ophođenja s ljudima u okolini, npr. susjedima, vozačima.

3. Sadržaji poučavanja i učenja

3.1. Najčešće riječi

- selo, grad, cesta, ulica, trg, mjesto, ograda, zid
- rijeka, planina, more, jezero, šuma, park, livada, polje
- pas, mačka, ptica, kokoš, svinja, krava, koza, ovca
- drvo, cvijet, trava
- sport, izlet

3.2. Najčešći izrazi

- *Živim u gradu. Živio sam na selu. Tamo je jezero. Nema mora.*
- *Ovdje nema...*
- *Moja zemlja je...*
- *Idemo šetati. Organizira se izlet.*
- *Znaš li plivati? Idemo trčati. Ne volim se penjati. Sviram gitaru.*
- *Ima li ovdje.? Voliš li životinje? Imaš li psa? Imam mačku. Ne želim papigu.*
- *Baviš li se sportom? Što voliš raditi u slobodno vrijeme?*
- *Voliš li putovati? Kamo ideš za vikend?*
- *Imam goste? Idemo na more? Idemo na izlet? Doći ću. Ne mogu doći. Neću stići.*
- *Nemam vremena. Rado, drugi put.*
- *Hvala na pozivu. Baš se veselim.*
- *Ne gazite travu! Zabranjeno plivati!*
- *Moram pokositi travu. Što sadiš? Moram zaliti cvijeće.*
- *Raspored čišćenja snijega.*

Na temelju članka 50. Zakona o azilu (»Narodne novine«, broj 79/2007., 88/2010. i 143/2013.), ministar znanosti, obrazovanja i sporta donosi

ODLUKU

O PROGRAMU UČENJA HRVATSKOGA JEZIKA, POVIJESTI I KULTURE ZA AZILANTE I STRANCE POD SUPSIDIJARNOM ZAŠTITOM RADI UKLJUČIVANJA U HRVATSKO DRUŠTVO

I.

Ovom odlukom donosi se Program učenja hrvatskoga jezika, povijesti i kulture za azilante i strance pod supsidijarnom zaštitom radi uključivanja u hrvatsko društvo.

II.

Sadržaj Programa učenja hrvatskoga jezika, povijesti i kulture za azilante i strance pod supsidijarnom zaštitom radi uključivanja u hrvatsko društvo iz točke I. sastavni je dio ove odluke.

III.

Odluka stupa na snagu osmoga dana od dana objave u »Narodnim novinama«.

Klasa: 602-01/14-01/00745

Urbroj: 533-26-14-0001

Zagreb, 17. prosinca 2014.

Ministar

prof. dr. sc. Vedran Mornar, v. r.

Odluka o Programu učenja hrvatskoga jezika, povijesti i kulture za azilante i strance pod supsidijarnom zaštitom radi uključivanja u hrvatsko društvo objavljena je u Narodnim novinama broj: 154/2014. i dostupna je na poveznici: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2014_12_154_2920.html

Literatura

U ovome potpoglavlju navedena je temeljna literatura iz područja ovladavanja inim jezikom, uglavnom hrvatskim, tek je nekoliko jedinica na engleskome koje se odnose i na druge jezike.

Na navedenoj literaturi utemeljene su spoznaje koje su poslužile i u izradi ovoga programa.

Babić, Z. (1989.), **Red riječi u hrvatskom književnom jeziku kao izgovorni problem**, u: Horga, D. (ur.), *Fonološki i fonetski aspekti govorenoga jezika*, Zagreb: HDPL, 85-95.

Babić, N., Jelaska, Z. (2013.), **Okomita međukulturnost**, u: Cvikić, L. Petroska, E. (ur.) Cvikić, L., Petroska, E. (ur.), *Prvi, drugi, ini jezik: Hrvatsko-makedonske usporedbe /Prvi, vtor, drugi jazyk: Hrvatsko-makedonski sporedbi*, Zagreb: HFD

Bošnjak, M., Cvikić, L. (2012.), **Hrvatski u malom prstu 1: leksički priručnik za početno učenje hrvatskoga kao inoga jezika na intenzivnim tečajevima**, Zagreb: HFD

Bošnjak, M., Filipović, D. (2009.), **Međudjelovanje učitelja i učenika hrvatskoga kao stranoga jezika na nastavi**, *Labor*, 4 (8), 195-218.

Byram, M. (1997.), **Teaching and assessing intercultural communicative competence**, Clevedon, England: Multilingual Matters.

Council of Europe (2001.), **Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment**, edited by Council for Cultural Cooperation, Education Committee, Modern Languages Division, Strasbourg, Cambridge University Press.

Council of Europe (2005.), **Zajednički europski referentni okvir za jezike: učenje, poučavanje, vrednovanje**, Zagreb – Strasbourg: Školska knjiga – Council of Europe

Council of Europe (2004.), **Europska jezična mapa/European Language portfolio /Portfolio Européen des langues / Europäisches Sprachenportfolio /Portfolio Europeo delle lingue**, Zagreb: Školska knjiga.

Cvikić, L. (ur.), (2007.), **Drugi jezik hrvatski**, Zagreb: Profil International.

Cvikić, L. (2012.), **Interculturalism in Croatian language classroom**, u: Akbarov, A. i

Cook, V. (ur.), **Approaches and Methods in Second and Foreign Language Teaching**, Sarajevo: IBU Publications, 531-541.

Cvikić, L. (2012.), **Nejezični čimbenici ovladavanja inim jezikom**, u: Češi, M., Cvikić, L., Milović, S. (ur.), *Inojezični učenik u okruženju hrvatskoga jezika*. Zagreb: Agencija za odgoj i obrazovanje, 35-42.

Cvikić, L. (2013.), **Uloga i mjesto informacijske i komunikacijske tehnologije u nastavi hrvatskoga jezika (na primjeru pripreme nastave hrvatskoga jezika)**, u: Smajić, D., Dijete i mediji, Sveučilište J. J. Strossmayera u Osijeku, Učiteljski fakultet.

Cvikić, L. i Bergovec, M. (2008.), **CEFRL between L2 Language Learning and Acquisition: an Example of Croatian**, u: Z. Urkun (ur.), *The Common European Framework of Reference for Languages (CEFRL): Benefits and Limitations* (21-26), Canterbury, Kent: IATEFL.

Cvikić, L., Jelaska (2003.), **Poučavanje imeničke sklonidbe u nastavi hrvatskoga kao stranoga jezika**, u: D. Stolac, N. Ivanetić i B. Pritchard (ur.), *Psiholingvistika i kognitivna znanost u hrvatskoj primijenjenoj lingvistici*, Opatija, 167-178.

Cvikić, L., Jelaska (2005.), **Adapting Common European Framework of Reference for Languages to Croatian as Foreign and Second Language**, *Proceedings from VII. International Conference of Language Examination*, Applied and Medicinal Linguistics. Dunaujvaros, Hungary.

Cvikić, L., Jelaska, Z. (2007.), **Morfološka raslojenost imenica u svjetlu inojezičnoga hrvatskoga**, *Riječ XIII-2*, 66-78.

Cvikić, L., Jelaska, Z. (2007.), **Složenost ovladavanja glagolskim vidom u inojezičnome hrvatskome**, *Lahor II/4*, 190-216.

Cvikić, L., Jelaska, Z., Kanajet-Šimić, L. (2010.) **Nasljedni govornici i njihova motivacija za učenjem hrvatskoga jezika**, *Croatian Studies Review 6 VI*, Split/Sydney /Waterloo: Centar za hrvatske studije, 113-127.

Cvikić, L., Tomek, T. (2003.) **Hrvatski – prvi strani jezik?**, u: M. Kovačević i D. Pavličević-Franić (ur.), *Komunikacijska kompetencija u višejezičnoj sredini II: teorijska razmatranja, primjena* (126-135), Zagreb – Jastrebarsko: Sveučilište u Zagrebu i Naklada Slap.

Češi, M. i Barbaroša-Šikić, M. (2007.), **Komunikacija u nastavi hrvatskoga jezika**, Jastrebarsko: Naklada Slap.

Češi, M., Cvikić, L., Milović, S. (ur.), (2012.), **Inojezični učenik u okruženju hrvatskoga jezika**, Zagreb: AZOO.

Čilaš Mikulić, M., Juričić, A., Udier, S. L., (ur.), (2012.), **Croaticum – Savjetovanje za lektore hrvatskoga kao inoga jezika**, 1. zbornik radova, Zagreb: FF press.

Dobravac, G., Cvikić, L. i Kuvač-Kraljević, J. (2011.), **Obavijesna vrijednost morfoloških i semantičkih ukazivača u određivanju vršitelja radnje u hrvatskome jeziku**, *Lahor, 11*, 135-149.

Dörnyei, Z. (2006.), **Individual differences in second language acquisition**, *AILA Review* 19: 42-68.

Ellis, R. (1994.), **The Study of Second Language Acquisition**, Oxford: Oxford University Press

Fantini, A. E. (1995.), **Introduction: Language, Culture, and World View: Exploring the nexus**. *International Journal of Intercultural Relations*, 19, 143-153.

Fantini, A. E. (2001.), **Exploring Intercultural Competence: A Construct Proposal**, NCOLCTL Fourth Annual Conference. www.councilnet.org/papers/Fantini.doc

Gardner, R. C. (2001.), **Integrative motivation and second language acquisition**, u: Z. Dörnyei i R. Schmidt (ur.), *Motivation and Second Language Acquisition* (1-20), Honolulu HI: University of Hawaii Press.

Grgić, A., Gulešić Machata, M., Nazalević Čučević, I. (ur.), (2013.), **Hrvatski B1: Opisni okvir referentne razine B1**, Zagreb: FF press.

Grgić, A., Jelaska, Z. (2014.), **Bilješke o učeniku – jezične biografije i ovladavanje hrvatskim kao inim jezikom**, *Zbornik SIH* Zagreb: FF press.

Grgić, A. i Kolaković, Z. (2010.), **Primjena stilova i nastavnih strategija u nastavi hrvatskoga kao inoga jezika**, *Lahor* 5 (9): 78-96.

Grosjean, F. (1989.), **Neurolinguists beware! The bilingual is not two monolinguals in one person**, *Brain and Language*, 36: 3-15.

Gulešić-Machata, M. i Jelaska, Z. (2009.), **Inojezični hrvatski i govornici drugih slavenskih jezika**, *Riječki filološki dani* 8.

Gulešić-Machata, M. i Udier, S. L. (2008.), **Izvorna odstupanja u hrvatskome kao inojezičnome**, *Lahor* 3 (5), 19-33.

Hržica, G., Padovan, N. i Kovačević, M. (2011.), **Društvenojezični utjecaj na dvojezičnost – hrvatske dvojezične zajednice u Istri i Beču**, *Lahor* 11, 175-196.

Jelaska, Z. (2001.), **Govornici u susretu – usvojeno i naučeno vladanje jezikom u istome društvu**, u: M. Kovačević (ur.): *Lingvistička ekologija: Jezični razvoj i višejezičnost, Društvena istraživanja* 10 / 6 (56), 977-990.

Jelaska, Z. (2003.), **Hrvatski jezik i višejezičnost**, u: D. Pavličević i M. Kovačević (ur.), *Komunikacijska kompetencija u višejezičnoj sredini II* (106-125), Zagreb: Naklada Slap i Sveučilište u Zagrebu.

Jelaska, Z. i suradnici (2005.), **Hrvatski kao drugi i strani jezik**, Zagreb: Hrvatska sveučilišna naklada.

Jelaska, Z. (2005.), **Ovladavanje drugim jezikom**, u: Jelaska, Z. i sur., *Hrvatski kao drugi i strani jezik*, Zagreb: Hrvatska sveučilišna naklada, 88-108.

Jelaska, Z. (2005.), **Poučavanje hrvatskim glagolima i pravila**, u: Jelaska, Z. i sur., *Hrvatski kao drugi i strani jezik*, Zagreb: Hrvatska sveučilišna naklada, 341-353.

Jelaska, Z. (2008.), **Jezikoslovna utemeljenost novina u području hrvatskoga jezika**, u: Popović, S. *Hrvatsko školstvo: sadašnje stanje i vizija razvoja*, Zagreb: HAZU, 39-51.

Jelaska, Z. (2009.) **Udžbenici inojezičnoga hrvatskoga**, *Croatian Studies Review* V, Split/ Sydney /Waterloo: Centar za hrvatske studije, 221-238.

Jelaska, Z. (2009.), **Nastanak osobnoga jezičnoga identiteta**, *Lada*, 2 (4), 9-20.

Jelaska, Z., (2012.), **Ovladavanje materinskim i inim jezikom**, u: Češi, M. i sur. (ur.), *Inojezični učenik u okviru hrvatskoga jezika: okviri za uključivanje inojezičnih učenika u odgoj i obrazovanje na hrvatskome jeziku*, Zagreb: AZOO, 19-35.

Jelaska, Z., Cvikić, L. (2007.), **Usvajanje i učenje drugoga jezika**, u: L. Cvikić (ur.), *Drugi jezik hrvatski*, Zagreb: Profil, 66-72.

Jelaska, Z. (2007.), **Ovladavanje jezikom: izvornojezična i inojezična istraživanja**, *Lahor* 3, 86-99.

Jelaska, Z., Cvikić, L. (2009.) **Teaching of Croatian as a Second Language to Young Learners: Minority language speakers and their Croatian competence**, u: L. u M. Nikolov (ur.), *Early Learning of Modern Foreign Languages: Processes and Outcomes* (46-62) Briston-Buffalo-Toronto: Multilingual Matters.

Jelaska, Z., Cvikić, L., Udier, S. L. (2008.), **Assessment of Students' Progress in relationship with the type of Croatian L2 Courses**, u: Urkun, Z. (ur.) *The Common European Framework of Reference for Languages (CEFR): Benefits and Limitations*, Cantenbury, Kent: IATEFL, 27-32.

Jelaska, Z., Cvikić, L. (2009.), **Testing various types of CSOL learners**, u: Urkun, Zeynep (ur.) *Issues in Assessing ESOL (English for Speakers of Other Languages)*, Cantenbury, Kent: IATEFL, 33-39.

Jelaska, Z., Cvikić, L. (2008.), **Procjenjivanje i vrjednovanje u hrvatskome jeziku**, *Lahor* III/5, 115-125.

Jelaska, Z., Dobravac, G. (2012.), **Hrvatsko-engleski i englesko-hrvatski rječnik priručnika Hrvatski u malom prstu 1**, Zagreb: HFD

Jelaska, Z., Hržica, G. (2005.), **In search for a Missing Part: Identificational and generational motivation in learning the L2**, *EUROSLA*, Dubrovnik.

Jelaska, Z., Kovačević, M., Dobravac, G. (2004.), **Zaviri – Mali hrvatski zavičajni rječnik s igrama i zadacima**, Zagreb, Alfa.

Jelaska, Z., Banković-Mandić, I., Bašić, M., Bošnjak, M., Grgić, A. Gulešić Machata, M., Lasić, J., Macan, Ž., Novak-Milić, J., Trtanj, I. (2014.), **Hrvatski kao ini jezik – ispitni katalog**, Zagreb: NCVVO.

Kuvač-Kraljević, J. i Palmović, M. (2006.), **Metodologija istraživanja dječjeg jezika**, Jastrebarsko: Naklada Slap.

Macan, Ž. i Kolaković, Z. (2008.), **Prijenosna odstupanja govornika njemačkog jezika u ovladavanju hrvatskim jezikom**, *Lahor* 5, 34-52.

MacIntire, P. D. i Gardner, R. C. (1994.), **The Subtle Effect of Language Anxiety on Cognitive Processing in the Second Language**, *Language Learning*, 44, 283-305

Medved Krajnović, M. (2010.), **Od jednojezičnosti do višejezičnosti – uvod u istraživanja procesa ovladavanja inim jezikom**. Zagreb: Leykam International.

Medved Krajnović, M. (2009.), **SLA i OVIJ: Što se krije iza skraćenice?**, *Lahor* 7, 95-109.

Mihaljević Djigunović, J. (2003.), **Strah od stranoga jezika**, Zagreb: Naklada Ljevak.

Mihaljević Djigunović, J. i Legac, V. (2008.), **Foreign Language Anxiety and Listening Comprehension of Monolingual and Bilingual EFL Learners**, *SRAZ*, 53, 327-347.

Mihaljević Djigunović, J., Opačić, N. i Kraš, T. (2006.), **Čega se više bojimo: materinskoga ili stranoga jezika?**, u: D. Stolac, N. Ivanetić i B. Pritchard (ur.), *Jezik u društvenoj interakciji* Zagreb-Rijeka: Hrvatsko društvo za primijenjenu lingvistiku, 303-318.

- Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa (2005.), **Uvod u HNOS**, Zagreb.
- Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa (2006.), **Nastavni plan i program za osnovnu školu**.
- Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta (2011.), **Nacionalni okvirni kurikulum**, Zagreb.
- Novak Milić, J. (2005.), **Djelotvornost gramatičkoga poučavanja**, u: Jelaska, Z. i sur., *Hrvatskikao drugi i strani jezik* (353-361), Zagreb: Hrvatska sveučilišna naklada.
- Novak Milić, J. (2006.), **Međukulturalna kompetencija u nastavi stranoga i drugoga jezika**, *Strani jezici*, 35 (3), 269-276.
- Novak Milić, J. i Gulešić-Machata, M. (2006.), **Međukulturalna kompetencija u nastavi hrvatskoga kao drugoga i stranoga jezika**, *Lahor* 1 (1), 69-83.
- Pavičić Takač, V., Bagarić Medve, V. (2013.), **Jezična i strategijska kompetencija u stranome jeziku**. Osijek: Filozofski fakultet.
- Pavičić, V., Bagarić, V. (2005) **Komuniciram, dakle (ne) učim?**, u: D. Stolac, N. Ivanetić i B. Pritchard (ur.), *Jezik u društvenoj interakciji* Zagreb – Rijeka: Hrvatsko društvo za primijenjenu lingvistiku (375-392).
- Pavličević-Franić, D. (2005.), **Komunikacijom do gramatike**, Zagreb: Alfa.
- Pavličević-Franić, D. (2011.), **JEZIKOPISNICE – rasprave o usvajanju, učenju i poučavanju hrvatskoga jezika u ranojezičnome diskursu**, Zagreb: Alfa.
- Pavličević, D., Kovačević, M. (ur.), **Komunikacijska kompetencija u višejezičnoj sredini II**, Zagreb: Naklada Slap i Sveučilište u Zagrebu.
- Pavlin, A. (2006.), **Odrasli učenici hrvatskoga jezika i komunikacijski pristup**, *Lahor*, 1, 90-97.
- Šamo, R. (2014.), **Čitanjem do spoznaje, spoznajom do čitanja**, Zagreb: Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu.
- Težak, S. (1996.), **Teorija i praksa nastave hrvatskoga jezika**, Zagreb: Školska knjiga.
- Udier, S. L. (2014.), **Hrvatska na prvi pogled**, Zagreb: FF Press.
- Udier, S. L., Jelaska, Z. (2008.), **Službena provjera poznavanja inojezičnoga hrvatskoga jezika**, *Lahor* III/6: 237-255.
- Vrhovac, Y. (2001.), **Govorna komunikacija i interakcija na satu stranoga jezika**, Zagreb: Novi Liber.
- Vizek-Vidović, V. i sur. (2003.), **Psihologija obrazovanja**, Zagreb: IEP-VERN.
- www.europa.eu.int/comm/publications**
- http://hrcak.srce.hr/lahor?lang=en**
- http://www.hfiloloskod.hr/index.php/casopisi/lahor**
- Zakon o azilu** (NN, br. 79/07, 88/10 i 143/13)

